

Mgr Michał Lewczuk

ORCID 0000-0002-4978-688X

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

UDZIAŁ POLSKI W MISJACH POKOJOWYCH ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Streszczenie

Bezpieczeństwo międzynarodowe to sfera niezwykle zróżnicowana. Procedury przeciwdziałania niebezpieczeństwom oraz problemy w dyplomatycznym oraz taktownym rozstrzyganiu sporów między państwami spowodowały, że misje pokojowe zaczęły nabierać znaczenia. Armia polska od kilkadziesiąt lat bierze udział w misjach pokojowych ONZ na różnych kontynentach. W działaniach wielonarodowych istotną kwestią jest ich cel. Użycie wojska jest obecnie związane z dążeniem do pokoju i stabilności, a nie z walkami i zajmowaniem obszaru.

Słowa kluczowe: misje pokojowe • Organizacja Narodów Zjednoczonych • Siły Zbrojne RP.

PARTICIPATION OF THE POLISH ARMY IN THE UNITED NATIONS PEACEKEEPING MISSIONS

Abstract

International security is an extremely diverse sphere. Procedures for counteracting threats and problems in the diplomatic and tactful settlement of disputes between countries meant that peacekeeping missions have gained importance. The Polish army has been participating in UN missions on various continents for several decades. An important issue in multinational activities is their purpose. The use of the army is now

associated with the pursuit of peace and stability rather than combat and land seizure.

Keywords: peacekeeping missions • the United Nations • the Polish Armed Forces.

Wstęp

Bezpieczeństwo międzynarodowe to sfera niezwykle zróżnicowana. Ciągłe przekształcające się niebezpieczeństwa, czynności zmierzające do rozwiązania problemów oraz utarty schemat kierowania bezpieczeństwem, przyczyniły się do trudności tak w identyfikowaniu zagrożeń, jak i skuteczności przeciwdziałań¹.

Natychmiastowa procedura przeciwdziałania niebezpieczeństwu oraz problemy w dyplomatycznym oraz taktownym rozstrzygnięciu sporów spowodowały, że misje pokojowe zaczęły nabierać znaczenia. Aktywności zbrojne podlegają jednak głównie weryfikacji społecznej. W oparciu o długotrwałe badania, zaaprobowano wreszcie, iż misje pokojowe to sposób na rozstrzygnięcie sporów, ponieważ mają na celu powstrzymanie, zmniejszanie oraz finalizowanie czynności militarnych pomiędzy krajami i są zarządzane przez organizacje międzynarodowe².

W 1956 r. ustanowiono inicjatywę wykorzystania sił pokojowych ONZ do rozstrzygnięcia sporów o charakterze pokojowym. Zasadniczy cel to kontrolowanie odwrotu wojsk oraz respektowanie ustalonych umów. Kontyngenty wojskowe są kompletowane przez wyznaczenie do misji bezstronnego kraju oraz tego, który ochotniczo chce do niej przystąpić. Siły pokojowe muszą zachować neutralność oraz nie popierać żadnej ze stron.

---

¹ Por. K. Żukrowska, *Model Bezpieczeństwa Międzynarodowego XXI w. od teorii do praktyki*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe”, Przemiany systemu bezpieczeństwa i współpracy międzynarodowej w drugiej dekadzie XXI w., Część I: Globalny i transatlantycki wymiar bezpieczeństwa międzynarodowego (red. E. Cziomer), nr1 (XII) 2015, s. 15. ISSN 1733-2680.

² T. Bąk, *Misje stabilizacyjne i operacje pokojowe metodą rozwiązywania konfliktów militarnych*, „Zeszyty Naukowe WSOWL” nr 1 (163) 2012, s. 186. ISSN 1731-8157.

Odpowiedzialnym za funkcjonowanie pokojowych sił Organizacji Narodów Zjednoczonych jest Sekretarz Generalny. Nad międzynarodowym porządkiem i równowagą czuwa Rada Bezpieczeństwa, która precyzuje i podejmuje decyzje dotyczące rozmiaru działań, planów oraz okresu odbywania się misji.

Współcześnie ONZ prowadziła i prowadzi trzy rodzaje aktywności. Operacje Pierwszej Generacji są również nazywane tradycyjnymi operacjami pokojowymi. Prowadzono je w latach 1956–1988. Zadaniem sił pokojowych ONZ było: monitorowanie, obserwowanie strefy rozdzielenia i kontrola przestrzegania przyjętych porozumień. Taką operacją była misja UNTSO (*United Nations Truce Supervision Organization*).

Kolejny rodzaj aktywności to Operacje Drugiej Generacji, operacje wielofunkcyjne. Są realizowane, aby zakończyć konflikt wewnętrzny. Operację Drugiej Generacji prowadzi kontyngent wojskowy i pracownicy cywilni. Działania zmierzają do zagwarantowania warunków pozwalających na akcje humanitarne oraz zakończenia walk zbrojnych. Przykładem jest Grupa Przejściowa Pomocy ONZ w Namibii UNTAG (*United Nations Transition Assistance Group in Namibia*).

Trzeci rodzaj to Operacje Wymuszania Pokoju. Siły ONZ są wykorzystywane do zobligowania uczestników zamieszek, aby respektowali decyzje Rady Bezpieczeństwa. Przykładem takich działań jest np. KFOR (*Kosovo Forces*)³.

Armia polska wielokrotnie uczestniczyła w misjach pokojowych. Od kilkadziesiąt lat bierze udział w akcjach na różnych kontynentach. Pomoc była niesiona na Bliskim Wschodzie, w Afryce i Azji oraz na Bałkanach. Okres od 1953 r. do 1988 r., to czas, w którym Polska brała udział w siedmiu przedsięwzięciach międzynarodowych, z czego cztery jako grupa rozstrzygająca i kończąca spór oraz trzech misjach pokojowych. W latach 1989–2009 udział Polski w misjach wzrósł i okres ten zamknął się liczbą sześćdziesięciu czterech operacji.

---

³ T. Olejarsz, *Operacje pokojowe NATO, Modern Management Review*, 2015, vol. XX, 22 (3/2015), s. 160–161. P-ISSN 2300-6366.

Misje pokojowe i stabilizacyjne

Główną powinnością podczas operacji pokojowych oraz stabilizacyjnych jest:

- pomoc humanitarna,
- zmniejszenie niebezpieczeństwa, które niosą za sobą miny przeciwpiechotne rozlokowane na danym obszarze,
- kontrola podczas wymiany jeńców wojennych,
- gwarancja uwolnienia więźniów politycznych,
- nadzorowanie pozostawiania sił zbrojnych na określonym terytorium,
- sprawdzanie przestrzegania praw człowieka⁴.

Przekształcenia światowej polityki, rozwój wyposażenia sił zbrojnych przyczyniły się do ewolucji misji zbrojnych. Zmalała perspektywa wybuchu wojny na skalę światową, natomiast powstały inne niebezpieczeństwa niszczące pokój takie jak terroryzm, problemy humanitarne i pęd do zdobywania bogactw naturalnych. Powoduje to zachwianie pokoju, co z kolei oddziałuje na stabilność krajów i wymusza od społeczności międzynarodowej działania kryzysowe. W działaniach wielonarodowych istotną kwestią jest ich cel. Użycie wojska jest związane z dążeniem do pokoju i stabilności, a nie z walkami i zajmowaniem obszaru. W określaniu niebezpieczeństw na terenie działań należy wziąć pod uwagę rodzaj i nasilenie zagrożeń, a także walkę kultur i religii. Siły zbrojne są przeznaczone do umacniania pokoju, zapewnienia stabilności w rejonie działań, zachowania integralności, stworzenia podstaw struktur nowej władzy, pomoc w odbudowie struktur sił bezpieczeństwa oraz przywrócenia infrastruktury gospodarczej, umacnianie tożsamości narodowej, polepszanie warunków życia ludności lokalnej, poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego. Sens takich działań ma znaczenie wtedy, gdy realizacja celu społecznego wyzwala postawy propaństwowe i prospołeczne u lokalnej ludności. Przywracanie odpowiednich wa-

---

⁴ Por. L. Szot, *Polska Pomoc Humanitarna w Misjach Pokojowych i Stabilizacyjnych Wojska Polskiego*, Sympozjum Rok XVII 2013, nr 1(24), s. 192. ISSN 2543-5442.

runków życia stopniowo buduje spójność wewnątrz kraju⁵.

Zgodnie z art. 2 Ustawy o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, polskie Siły Zbrojne są wykorzystywane do udziału w konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa bądź państw sojusznicznych, misji pokojowej, akcji zapobieżenia aktom terrorystycznym lub ich skutkom. Polskie wojska mogą również brać udział w szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych, akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych oraz przedsięwzięciach reprezentacyjnych poza granicami państwa⁶.

Operacje pokojowe to integralny człon działalności ONZ jako forma rozstrzygania konfliktów przez zbiorowość międzynarodową. ONZ odgrywa tutaj główną rolę, aczkolwiek również ugrupowania lokalne, jak Organizacja Jedności Afrykańskiej, wykazują się pracą w tej dziedzinie. System rozwiązywania nieporozumień obejmuje jednak wiele sposobów, co tylko utrudnia osiągnięcie pokoju. Oparty jest przede wszystkim na dyplomacji, a działania zbrojne są podejmowane w ostateczności. Zawsze nadrzędnym celem jest zlikwidowanie niebezpieczeństw zagrażających międzynarodowemu pokojowi⁷.

Irak

W latach 2003–2004 w Iraku działał Polski Kontyngent Wojskowy (PKW) (Wkładka 4, Rycina 1). Już w czasie pierwszej zmiany PKW rodzaj misji zmienił się, ponieważ początkowa misja stabilizacyjna przeobraziła się w misję bojową, co z kolei wymusiło reorganizację obronności polskiej strefy. Realia działań doprowadziły do zaangażowania się polskich żołnierzy w walki, głównie podczas ochrony siedzib irackiej ludności. Potrzebne było pośpieszne wyposażenie żołnierzy

---

⁵ Por. A. Krzemińska, *Rola i znaczenie CIMIC we współczesnych operacjach*, „Obronność – Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej”, 3(11)/2014, s. 54–56. ISSN 2299-2316.

⁶ Art. 2 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, (Dz. U. 1998 Nr 162 poz. 1117).

⁷ E. Latoszek, M. Proczek, *Organizacje Międzynarodowe we współczesnym Świecie*, Warszawa 2016, s. 605. ISBN 83-7151-718-1.

w inny rodzaj sprzętu, który pozwoliłby należycie wykonywać wyznaczone zadania. Jednakże redukcja kontyngentu spowodowała osłabienie PKW i Wojsko, aby zagwarantować bezpieczeństwo sobie oraz ludności, musiało działać w mniejszym składzie.

Podczas pierwszej zmiany, zasadniczym celem była ochrona ładu społecznego, powoływanie nowych stanowisk oraz wzmacnianie obrony dobytku. Okoliczności jednak spowodowały, że cel misji odbiegał od zamierzeń. Uświadomiono sobie, że żołnierze będą przeznaczeni do działań militarnych oraz antyterrorystycznych. Wyjazd na misję do Iraku był nieobowiązkowy. Żołnierze, którzy cechowali się odpowiednimi kwalifikacjami z własnej woli brali w niej udział. Skuteczność misji była uzależniona od znajomości obowiązującego prawa oraz obyczajów, szanowania różnorodności religijnej jak również wzbudzania zaufania, mającego swoje fundamenty w znajomości panujących tam zasad. Osiągnięcie celu misji było możliwe dzięki wzajemnej współpracy cywilno-wojskowej (*Civil Military Cooperation* – CIMIC) i Zespołu Wsparcia Władz Prowincji (*Government Support Team* – GST). Zaangażowanie organów administracji przyczyniło się do umiarkowanego spokoju.

Pod koniec pierwszej zmiany w Karbali, po celebrowaniu święta, został pojmany lokalny zwierzchnik, co spowodowało zamieszki. Ograniczony spokój był podtrzymywany dzięki pomocy humanitarnej nadchodzącej ze świata oraz Irackiego Korpusu Obrony Cywilnej, szkolonego przez polskich żołnierzy. Pozytywnie na społeczność wpływały również liczne uroczystości. Wszelkie możliwe działania nakłaniające do spokoju irackich żołnierzy skutkowały jednak niepowodzeniami. Było coraz więcej zamachów, których źródło leżało w braku podstawowych dóbr, np. wody, co też nastawiało ludność agresywnie wobec stacjonujących wojsk.

11 stycznia 2004 r. II Kontyngent zaczął swoje działania już w zupełnie innej formie, ponieważ żołnierze zostali wyszkoleni pod kątem czekających na nich zadań. Mimo wiedzy oraz doświadczenia z pobytu I Kontyngentu PKW, szkolenia, jak się później okazało, nie były należycie prowadzone. I chociaż dostawy sprzętu zostały zwiększone, nie miało to istotnego wpływu, gdyż nie był to sprzęt ciężki. Żołnierze musieli mierzyć się z ciągłymi zamieszka-

mi. Wojsko koalicyjne zmagало się z improwizowanymi ładunkami wybuchowymi (IED), pułapkami, zamachami na bazę, patrole i posterunki⁸, kolejne Kontyngenty pokonywały trudności z dostawami ciężkiego sprzętu. Doprowadziło to do strat oraz politycznej klęski misji⁹.

Jak pokazała sytuacja w Iraku, misja pokojowa oraz stabilizacyjna może z łatwością przerodzić się w bojową. Prowadzenie działań o charakterze pokojowym, pomoc ludności w prawidłowym funkcjonowaniu, pomoc humanitarna oraz szereg innych przedsięwzięć, mogą wtedy być utrudnione. Społeczność staje się wrogo nastawiona do jednostek koalicji, które przyjechały z pomocą, a braki w wyszkoleniu żołnierzy oraz w sprzęcie mogą doprowadzić do porażki misji, co stało się właśnie w Iraku.

Afganistan

Afganistan cechuje się górzystym obszarem oraz bezwzględny klimat. W Afganistanie występuje także różnorodność plemienna. Ograniczenia wynikające z położenia tego państwa stanowiły poważny problem dla sił stabilizacyjnych, a różnorodność plemienna utrudniała porozumienie polityczne, które byłoby satysfakcjonujące dla całości zbiorowości.

Działania terrorystyczne z 11 września 2001 r. spowodowały użycie sił międzynarodowych w Afganistanie. W czasie Operacji „Enduring Freedom” dokonano licznych bombardowań obszarów okupowanych przez Talibów, ponieważ koncepcja operacji zakładała zneutralizowanie Al-Kaidy, dyktatorstwa Talibów i uniemożliwienie ponownego ich pojawienia się na danym terytorium. Chociaż początkowo operacja odnosiła sukces, sytuacja kraju nie polepszała się i zdecydowano o wprowadzeniu Międzynarodowej Siły Wsparcia Bezpieczeństwa (ISAF). Podjęta 5 grudnia 2001 r., misja w 2003 r. przeszła oficjalnie pod pieczę NATO¹⁰.

---

⁸ M. Lasoń, *Początki misji stabilizacyjnej Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku*, „Doctrina, Studia społeczno-polityczne”, 7/2010 (red. S. Jaczyński), Siedlce 2011, s. 81–87. ISSN 1730-0274.

⁹ Ibidem., s. 90.

¹⁰ M. Lakomy, *Misja International Security Assistance Force w Afganistanie*

Działania stabilizacyjne były bardzo trudne. ISAF pomogła władzy irackiej zaprowadzić ład i porządek w kraju (Wkładka 4, Rycina 2 i Rycina 3). Nie doszło jednak do pełnej stabilizacji na skutek wielu zaniechań USA. Brak odpowiednich funduszy też nie sprzyjał tworzeniu spokoju w kraju. Afgańczycy przestali też współpracować. Powodem był wzrost liczby zabitych cywili oraz niewystarczająca pomoc. Do tego dochodziły ciągle nieporozumienia z władzami, a nieprawidłowa polityka kraju też przyczyniała się do notorycznych konfliktów i dynamizowania działań ze strony Talibów¹¹.

Afryka

Dla utworzenia misji pokojowej w Afryce istotne znaczenie miało ludobójstwo w Rwandzie w 1994 r. Misja ta jest jednak wymieniana jako wielka porażka ONZ, ponieważ nie potrafiiono wszcząć żadnych działań, aby przeszkodzić tym tragicznym wydarzeniom. Z czasem ważną rolę zaczęły odgrywać misje organizowane we współpracy UE z ONZ. Zamiarem tych działań miało być ustanowienie ładu, niezależności oraz nienaruszalności granic krajów afrykańskich.

W 2008 r. rozpoczęła się operacja EUFOR Tchad/RCA, obejmująca teren wschodni Czadu, część Republiki Środkowoafrykańskiej i część Sudanu. Motywacją do utworzenia misji, stał się problem uchodźców przybyłych do Darfuru, którzy bezprawnie przeszli granicę Sudanu. Celem EUFOR Tchad/RCA było stworzenie strefy bezpieczeństwa i pomoc organizacyjna ONZ. Członkami misji byli żołnierze z 11 krajów. Polska oddelegowała żołnierzy, którzy stworzyli kompanię manewrową i logistyczną. Przeznaczeniem Polaków było obserwowanie okolicy, rozpoczęcie współpracy z mieszkańcami, ochrona transportu humanitarnego i ulepszanie warunków bytowych zamieszkującej ludności (Wkładka 4, Rycina 4 i Rycina 5). W 2009 r. EUFOR Tchad/RCA zakończyła swoje działania, ale Polacy byli w Czadzie jeszcze przez pół roku, realizując zróżnicowa-

---

jako wyzwanie dla bezpieczeństwa międzynarodowego, „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” 2013, Tom 11, s. 198–200. ISSN 1895-3492.

¹¹ Ibidem, s. 209–211.

ne działania, jak: „Pionier” – ochrona przedsięwzięć instytucji humanitarnych, „Północna Fala I” i „Północna Fala II” – zmniejszenie ryzyka przestępczości przy granicy, „Kalkulator” – wspomaganie podczas spisu imigrantów.

Z czasem stosunki polityczne Polski z Afryką uległy osłabieniu i pomoc zredukowała się wyłącznie do wspomagania humanitarnego oraz rozwojowego. Pomimo tego, Polska nadal jest wartościowym kompanem w misjach, gdyż jest dobrym partnerem w czasie prowadzenia rozmów o współpracy¹².

Syria

Pomoc sił ONZ została spowodowana działaniami militarnymi między Izraelem a krajami Arabskimi trwającymi od 1948 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ zdecydowała się utworzyć Siły Narodów Zjednoczonych ds. Nadzoru Rozdzielenia Wojsk na Wzgórzach Golan (*United Nations Disengagement Observer Force* – UNDOF). Do wzmocnienia logistycznego zostali wyznaczeni Polacy oraz Kandydanci. W 1974 r. polskie siły zostały zamienione w Polski Kontyngent Wojskowy. Pomimo przeznaczenia do działań logistycznych, Polacy zajmowali się także rozminowaniem terenu.

W 1992 r. utworzono misję z wojsk Kanady, Polski, Austrii oraz Finlandii. PKW w siłach UNDOF nadzorował rozpoznawanie oraz meldowanie o działaniu obcych wojsk z powietrza (Wkładka 4, Rycina 6, Rycina 7 i Rycina 8). Kwatera Główna misji realizowała zaopatrzenie żywnościowe. Za dostawę wody natomiast odpowiadały siły narodowe. Każdy kontyngent posiadał zabezpieczenie transportowe (pierwsza linia transportu), transport UNDOF był drugą linią transportu. Do zadań żołnierzy należał przewóz towarów i przedmiotów konstrukcyjnych z lotnisk i portów oraz zwielokrotniony przewóz wojska podczas zmiany kontyngentów¹³.

¹² B. Popławski, *Udział Polaków w misjach pokojowych na terenie Afryki Subsaharyjskiej*, „infos, społeczno-gospodarcze”, nr 19(111), Warszawa 2011, s. 3-4. ISSN 1896-6659.

¹³ M. Bodziany, T. Smal, *Zabezpieczenie logistyczne operacji pokojowej UNDOF w Syrii*, „Poglądy i doświadczenia”, nr 1 (143), Warszawa 2007, s. 103-107. ISSN 1731-8157.

Wiele misji wykazywało braki w zakresie sprzętu lub wyposażenia indywidualnego. Warunki klimatyczne też przyczyniały się do ciągłych modyfikacji sprzętu i umundurowania. Misja UNDOF współdziałała w dwóch porozumieniach – układ narodowy oraz układ wielonarodowy¹⁴.

Badania nad wiedzą polskiego społeczeństwa na temat misji pokojowych ONZ z udziałem Sił Zbrojnych RP

Problem badawczy procesu ustalania wiedzy polskiego społeczeństwa na temat misji pokojowych ONZ z udziałem Sił Zbrojnych RP postawiono jako następujące pytanie:

Jaką wiedzę ma polskie społeczeństwo na temat misji pokojowych ONZ, w których biorą udział żołnierze Sił Zbrojnych RP?

Problem badano za pomocą sondażu diagnostycznego, korzystając z narzędzia jakim jest kwestionariusz ankiety. Kwestionariusz ankiety, opracowany specjalnie do wykonania badania, uwzględniał pytania na temat wiedzy o misjach pokojowych, motywach państwa wysyłającego swoich żołnierzy, motywach osobistych osób wyjeżdżających, zagrożeniach jakie mogą nieść, realizowanych zadaniach oraz poglądach jakie prezentuje polskie społeczeństwo w badanej kwestii. Łącznie w kwestionariuszu umieszczono 10 pytań oraz metryczkę charakteryzującą respondenta. Ankietowanie przeprowadzono na próbie 100 osób – 50 kobiet oraz 50 mężczyzn.

Wskazania uzyskane w trakcie ankietowania zliczono i umieszczono w tabelach, podając liczbę wskazań oraz udział procentowy każdej z wybranych opcji. Umożliwia to porównanie otrzymanych wyników. Uwzględniono podział na płeć oraz wiek. Warunkiem wzięcia udziału w badaniu było skończone 18 lat. Liczba osób w poszczególnych grupach wiekowych jest zbliżona. Najwięcej osób było w wieku między 36 a 50 rokiem życia (33%) (Tabela 1).

¹⁴ Ibidem, s. 113.

Tabela 1. Wiek respondenta

Wiek	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
18-26	12	24	11	22	23	23
27-35	14	28	13	26	27	27
36-50	16	32	17	34	33	33
Ponad 51	8	16	9	18	17	17

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Tabela 2. Służba wojskowa respondenta

Czy służyła Pani/Pan w wojsku bądź nadal służy?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	12	24	25	50	37	37
Nie	38	76	25	50	63	63

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Wśród badanych 12 kobiet odbyło służbę w wojsku, natomiast takich mężczyzn było 25 (Tabela 2).

Tabela 3. Wyjazd na misję

Jeśli byłaby taka możliwość, czy wyjechałaby Pani/Pan na misję?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	12	24	25	50	37	37
Nie	30	60	16	32	46	46
Nie wiem	8	16	9	18	17	17

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Wyniki pokazują, że badani są podzieleni w kwestii chęci wyjazdu na misję. 50% mężczyzn, jeśli miałoby możliwość, to pojechałoby na misję, natomiast 60% kobiet nie chciałoby uczestniczyć w misjach

(Tabela 3). Wynika to z faktu, iż niewiele kobiet służy w wojsku, a wiele kobiet sceptycznie podchodzi do tego tematu. Wzrost liczby kobiet w armii niewątpliwie zmieniłyby takie nastawienie społeczne.

Tabela 4. Zadania misji pokojowej

Jakie główne zadanie, Pani/ Pana zdaniem ma misja pokojowa?*	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Pomoc humanitarna	30	31	37	43	67	37
Przeciwdziałanie rozszerzaniu się konfliktów	24	25	22	25	44	25
Pomoc w odbudowie miast	23	24	10	11	33	18
Stabilizacja społeczna	12	13	8	9	20	11
Budowanie pokoju	7	7	10	23	17	9
Razem	96	100	87	100	183	100

*Pytanie wielokrotnego wyboru, można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Zdaniem respondentów to pomoc humanitarna jest głównym zadaniem misji pokojowej. 37% wskazań padło na tą odpowiedź. Wypowiedzi kobiet i mężczyzn nie różnią się znacząco (Tabela 4).

Tabela 5. Cel wysyłania żołnierzy na misje

W jakim celu, Pani/Pana zdaniem, Polska wysła żołnierzy na misje?*	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Obrony interesów narodowych	15	22	38	42	53	33
Budowy stabilnego środowiska bezpieczeństwa	8	12	8	9	16	10
Umacniania organizacji bezpieczeństwa	20	29	8	9	28	18
Wypełnienia sojuszniczych zobowiązań	5	7	13	15	18	11

Reagowania na sytuacje naruszające prawa człowieka	6	9	8	9	14	9
Wszystkie	12	17	11	12	33	15
Nie mam zdania	3	4	4	4	7	4
Razem	69	100	90	100	159	100

*Pytanie wielokrotnego wyboru, można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

W ogólnym zestawieniu wyników, 33% badanych uznało, że celem misji jest obrona interesów narodowych. Natomiast według kobiet (20–29%) jest to umacnianie organizacji bezpieczeństwa. Najwięcej mężczyzn – 38 (42%) uważało jednak, że jest to obrona interesów narodowych (Tabela 5).

Tabela 6. Osobiste motywy żołnierza decydującego się na wyjazd na misję

Jakie osobiste motywy według Pana/Pani ma żołnierz podejmujący decyzję o wyjeździe na misję?*	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Uposażenie otrzymywane na misji	38	46	43	32	81	38
Podniesienie i rozwój kwalifikacji zawodowych	2	2	8	6	10	5
Możliwość współpracy z żołnierzami innych krajów	4	5	9	7	13	6
Pogłębienie znajomości języka angielskiego	5	6	6	4	11	5
Sprawdzenie się w warunkach bojowych	18	23	35	26	53	25
Sprawdzenie się w warunkach ekstremalnych	3	4	11	8	14	6
Możliwość poznania nowej kultury	6	7	9	7	15	7
Chęć poznania nowych rejonów świata	2	2	5	4	7	3

Chęć służenia pod błękitnym hełmem	1	1	6	5	7	3
Trudno powiedzieć	3	4	2	1	5	2
Razem	82	100	134	100	216	100

*Pytanie wielokrotnego wyboru, można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

W opinii badanych głównym powodem wyjazdu na misję jest uposażenie otrzymywane przez żołnierzy. Kolejne miejsce zajęło, bowiem osiągnęło aż 25% wskazań, sprawdzenie się w warunkach bojowych. Kobiety i mężczyźni byli zgodni co do tej kolejności, chociaż udział procentowy wskazań był różny (Tabela 6).

Tabela 7. Powinność wyjeżdżania polskiego wojska na misje

Czy Pani/Pana zdaniem polscy żołnierze powinni wyjeżdżać na misje pokojowe?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	9	18	30	60	39	39
Nie	6	12	4	8	10	10
Nie mam zdania	35	70	16	32	51	51

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Kobiety i mężczyźni mają zróżnicowaną opinię na temat wyjeżdżania polskich żołnierzy na misje. Mimo to 51% badanych, z czego 35 kobiet uważa, że nie ma zdania odnośnie tego, czy Polacy powinni uczestniczyć w misjach. Natomiast mężczyźni w zdecydowanej większości, bo aż 30 z nich uważa, że polscy żołnierze powinni brać udział w misjach pokojowych (Tabela 7).

Tabela 8. Uczestnictwo kobiet w misjach pokojowych

Czy w misjach pokojowych Pani/Pana zdaniem uczestniczą kobiety?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	12	24	25	50	37	37
Nie	38	76	25	50	63	63

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Zróznicowane opinie wystąpiło także przy pytaniu o uczestnictwo kobiet w misjach. Większość kobiet (38) uważa, że kobiety nie powinny być brać udziału, natomiast wśród mężczyzn zdanie jest podzielone, gdyż 50% jest za wyjazdem kobiet, a 50% jest przeciwnych takim wyjazdom (Tabela 8).

Tabela 9. Niebezpieczeństwa jakie niesie za sobą udział w misji pokojowej

Jakie niebezpieczeństwa dla żołnierza, Pani/Pana zdaniem, niesie pobyt na misji pokojowej?*	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Śmierć	30	33	44	31	74	32
Kalectwo	19	21	38	27	57	25
Zaburzenia psychiczne	25	28	45	32	70	30
Dostanie się do niewoli	10	11	5	4	15	7
Choroby, np. tropikalne	6	7	8	6	14	6
Razem	90	100	140	100	230	100

*Pytanie wielokrotnego wyboru, można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Misje niewątpliwie niosą za sobą wiele niebezpieczeństw, m.in. śmierć, kalectwo, choroby. Według odpowiedzi respondentów śmierć jest uważana za największe niebezpieczeństwo, jakie kryje za sobą

pobyt na misji (32% wskazań). Niewiele mniej (30%) wskazań zebrały zaburzenia psychiczne. Tę odpowiedź zaznaczyła większość mężczyzn (45). Mężczyźni wskazali także (38) kalectwo jako konsekwencję pobytu na misji. Najmniej popularne były choroby (6%). Wynika to może z faktu, iż społeczeństwo zdaje sobie sprawę z tego, że żołnierzom podaje się wiele różnych szczepionek przed wyjazdem oraz że medycyna jest na poziomie, który zabezpiecza przed niekorzystnymi skutkami, jaki niesie za sobą pobyt na misji (Tabela 9).

Tabela 10. Uczestnictwo Polski w misjach pokojowych ONZ w latach 1948–1990

Czy w latach 1948–1990 Pani/Pana zdaniem Polska uczestniczyła w misjach ONZ?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	33	66	34	68	57	67
Nie	10	20	12	24	22	22
Nie mam zdania	7	14	4	8	11	11

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

67% ankietowanych wskazało odpowiedź potwierdzającą uczestnictwo Polski w misjach pokojowych ONZ w latach 1948 – 1990. Kobiety i mężczyźni byli tego samego zdania w tej kwestii (Tabela 10).

Tabela 11. Uczestnictwo polskich żołnierzy w misjach pokojowych ONZ w bieżącym, 2021 roku

Czy w bieżącym roku, 2021, Pani/Pana zdaniem, polscy żołnierze uczestniczą w misjach pokojowych ONZ?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	38	76	44	88	82	82
Nie	7	14	2	4	9	9
Nie wiem	5	10	4	8	9	9

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

W roku 2021 polscy żołnierze biorą udział w misji pokojowej ONZ, m.in. w Afganistanie. Badani w 82% poprawnie udzielili odpowiedzi na to pytanie. Kobiety oraz mężczyźni mają zbliżoną wiedzę na ten temat (Tabela 11).

Tabela 12. Liczba misji odbytych na całym świecie przez polskich żołnierzy

W ilu różnych misjach na całym świecie według Pani/Pana uczestniczyli dotychczas polscy żołnierze?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
1–10	43	86	45	90	88	88
11–30	2	4	1	2	3	3
31–50	2	4	3	6	5	5
Ponad 50	0	0	0	0	0	0
Nie mam zdania	3	6	1	2	4	4

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Respondenci uznali (88%), że dotychczas polscy żołnierze uczestniczyli w około 10 misjach. Jednak liczba takich wyjazdów jest o wiele większa. Taka nieznajomość może wynikać z faktu, iż aktualnie media nie nagłaśniają wyjazdów żołnierzy na misje oraz że nie ma dużego zainteresowania wojskowością (Tabela 12).

Tabela 13. Organizowanie różnych misji na świecie wyłącznie przez Organizację Narodów Zjednoczonych

Czy Pani/Pana zdaniem różne misje na świecie są organizowane wyłącznie przez Organizację Narodów Zjednoczonych?	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	3	6	8	16	11	11
Nie	11	22	22	44	33	33
Nie wiem	36	72	20	40	56	56

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań własnych.

Większość pytaných (56 osób, w tym 36 kobiet) wskazała odpowiedź „nie wiem”. 11 osób (3 kobiety, 8 mężczyzn) uznało, że misje na świecie są organizowane wyłącznie przez ONZ. Odmiennego zdania były 33 osoby (czyli 11 kobiet i 22 mężczyzn), które uważały, że misje na świecie są organizowane także przez inne organizacje (Tabela 13).

Zakończenie

Celem artykułu była prezentacja wyników analizy i oceny wiedzy polskiego społeczeństwa na temat misji pokojowych ONZ, w których brali lub biorą udział polscy żołnierze. Badanie zostało przeprowadzone na reprezentatywnej próbie polskiego społeczeństwa.

W badaniu największą grupę respondentów (jednak mniej niż połowę) stanowiły osoby w wieku od 36 do 50 lat. Większość badanych nie służyła w wojsku. W grupie tych osób, które odbyły służbę wojskową było 12 kobiet i 25 mężczyzn. Dla respondentów wyjazd na misję nie stanowi atrakcji, przy czym znacznie mniej kobiet wyraziło zainteresowanie takim wyjazdem.

Pytania pogrupowano pod kątem trzech zagadnień:

- cel, zadania, motyw osobisty,
- powinność, kobiety, niebezpieczeństwa,
- historia, organizator.

Zdaniem ankietowanych główne zadanie misji to pomoc humanitarna, ale na drugim miejscu znalazło się przeciwdziałanie rozszerzaniu się konfliktów. Natomiast celem misji zdaniem panów jest przede wszystkim obrona interesów narodowych, a zdaniem pań – umacnianie organizacji bezpieczeństwa. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni uważają (choć mężczyźni w nieco mniejszym stopniu), że osobistym motywem żołnierza decydującego się na wyjazd na misję jest uposażenie. Drugi ważny motyw dla obu płci to sprawdzenie się w warunkach bojowych.

Połowa badanych nie ma zdania w kwestii powinności wyjeżdżania polskich żołnierzy na misje, chociaż wśród mężczyzn pa-

nuje przekonanie, że wyjazdy na misje pokojowe powinny być realizowane przez polskie wojsko. Wyjazdy kobiet na misje spotkały się ze zdecydowanym sprzeciwem ankietowanych (bardziej kobiet). Za największe niebezpieczeństwo dla żołnierza na misji cała grupa uznała śmierć. Mężczyźni jednak uplasowali jako pierwsze niebezpieczeństwo – zaburzenia psychiczne, na drugim miejscu – śmierć.

Aspekt historyczny uczestnictwa Polski w misjach pokojowych ONZ w latach 1948–1990 w wiedzy respondentów wypadł całkiem nieźle. Dwie trzecie ankietowanych (tak kobiety, jak i mężczyźni) poprawnie stwierdziła, że Polska brała udział w misjach we wspomnianych latach. Również wiedza o aktualnym udziale polskich żołnierzy w misji była poprawna. Znacznie gorzej wypadła odpowiedź na konkretne pytanie o liczbę misji przez Polaków. Tutaj większość ankietowanych znacznie zaniżyła aktywność polskich żołnierzy na arenie międzynarodowej. Podobnie sytuacja wyglądała w kwestii organizatora misji. Połowa respondentów nie знаła prawidłowego wskazania w tym pytaniu. Tylko część badanych zaznaczyła poprawną odpowiedź, przy czym lepiej wypadli tutaj mężczyźni.

Na podstawie wyników badania ankietowego można uznać, że polskie społeczeństwo ma wiedzę na temat udziału polskich żołnierzy w misjach pokojowych ONZ, ale wiedza ta nie jest pełna i satysfakcjonująca. Nawet odpowiedź na pytanie o osobiste motywy żołnierza wyjeżdżającego na misję wymaga pewnej wiedzy o różnych innych (nie tylko finansowych) aspektach takiego wyjazdu i konfrontowaniu ich z własnymi pobudkami. Należy też zaznaczyć, że w jednych kwestiach kobiety wykazują większy zasób informacji, a w innych mężczyźni.

Jakiegokolwiek interpretacje muszą mieć na uwadze, że wielu badanych nie miało żadnego doświadczenia ze służbą wojskową. Przekłada się to, na brak informacji dotyczących misji pokojowych oraz specyficznego podejścia do samych misji i udziału w nich polskich żołnierzy.

Bibliografia

1. Bąk T., *Misje stabilizacyjne i operacje pokojowe metodą rozwiązywania konfliktów militarnych*, „Zeszyty Naukowe WSOWL” nr 1 (163) 2012, s. 185–187. ISSN 1731-8157.
2. Bodziany M., Smal T., *Zabezpieczenie logistyczne operacji pokojowej UNDOF w Syrii*, „Poglądy i doświadczenia”, nr 1 (143), Warszawa 2007, s. 103-107. ISSN 1731- 8157.
3. Krzemińska A., *Rola i znaczenie CIMIC we współczesnych operacjach*, „Obronność – Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej”, 3(11)/2014, s. 54–56. ISSN 2299-2316.
4. Lakomy M., *Misja International Security Assistance Force w Afganistanie jako wyzwanie dla bezpieczeństwa międzynarodowego*, „Studia Politicae Universitatis Silesiensis”, 2013, Tom 11, s. 198-200. ISSN 1895-3492.
5. Lasoń M., *Początki misji stabilizacyjnej Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku*, „Doctrina, Studia społeczno-polityczne”, 7/2010 (red. S. Jaczyński), Siedlce 2011, s. 81-87. ISSN 1730-0274.
6. Latoszek E., Proczek M., *Organizacje Międzynarodowe we współczesnym Świecie*, Warszawa 2016, s. 605. ISBN 83-7151-718-1.
7. Olejarz T., *Operacje pokojowe NATO*, „Modern Management Review” 2015, vol. XX, 22 (3/2015), s. 160-161. P-ISSN 2300-6366.
8. Popławski B., *Udział Polaków w misjach pokojowych na terenie Afryki Subsaharyjskiej*, „infos, społeczno-gospodarcze”, nr 19(111), Warszawa 2011, s. 3–4. ISSN 1896-6659.
9. Szot L., *Polska Pomoc Humanitarna w Misjach Pokojowych i Stabilizacyjnych Wojska Polskiego*, Sympozjum Rok XVII 2013, nr 1(24), s. 192. ISSN 2543-5442.
10. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, (Dz. U. 1998 Nr 162 poz. 1117).
11. Żukrowska K., *Model Bezpieczeństwa Międzynarodowego XXI w. od teorii do praktyki*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe”, Przemiany systemu bezpieczeństwa i współpracy międzynarodowej w drugiej dekadzie XXI w., Część I: Globalny i transatlantycki wymiar bezpieczeństwa międzynarodowego (red. E. Cziomer), nr1 (XII) 2015, s. 15. ISSN 1733-2680.

WKŁADKA 4

UDZIAŁ POLSKI W MISJACH POKOJOWYCH ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Rycina 1. Mapa Iraku

Źródło: <https://archiwum-cwdpgp.wp.mil.pl/pl/81.html>, [dostęp: 10.01.2021].

Rycina 2. Prowadzenie obserwacji. Afganistan, rok 2020

Źródło: Archiwum prywatne.

Rycina 3. Ochrona i obrona obiektu. Afganistan, rok 2020

Źródło: Archiwum prywatne.

Rycina 4. Wioska afrykańska. Czad, lata 2008 i 2009

Źródło: Archiwum prywatne.

Rycina 5. Patrolowanie przy użyciu noktowizji. Czad, lata 2008 i 2009

Źródło: Archiwum prywatne.

Rycina 6. Posterunek obserwacyjny. Syria, rok 2007

Źródło: Archiwum prywatne.

Rycina 7. Wieża obserwacyjna przy przejściu granicznym obok bazy Camp Zuani. Syria, rok 2008

Źródło: Archiwum prywatne.

Rycina 8. Punkt kontrolny posterunku na granicy Izraela z Syrią. Syria, rok 2008

Źródło: Archiwum prywatne.